БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 50 (5979) | 1950 оной мартын 8, среда | Сэн 20 мүнгэн

СОЦИАЛИЗМЫН ОРОНОЙ ЭХЭНЭРНҮҮД

Мүнөө жэлдэ советскэ арад болбол эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрые — мартын 8-иие СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтануудай урдахана һайндэрлэжэ байна. Большевистскэ партиин хүтэлбэреэр туйлагдаһан ба Сталинска Конституци дотор бэхижүүлэгдэһэн, ажалша эхэнэрэй агууехэ эрхэнүүд һунгуулиин кампаниин үедэ илангаяа эли тодоор гэрэлтэн харагдана.

Ленин — Сталинай парти ба советскэ засаг болбол урдань дарлагданхай, эрхэгүй байһан эхэнэрнүүдые сүлөөлөөд, манай ороной бүхы политическэ, олониитын, ажахын ба культурна ажабайдал дотор тэдэнэрэй үүргые аяар дээшэнь үргэһэн, социалистическэ Эхэ ороной олон миллион дүлэтэ патриоткануудые хүмүүжүүлһэн байна. Эхэнэр болбол коммунизм байгуулгада туйлай ехэ хүсэн болонхой. Советскэ гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ эхэнэрэй эзэлдэг үүргэнь таһалгаряагүйгөөр ургажа байна. Хэрбээ 1922 ондо болоһон Соведүүдэй Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съезд дээрэ Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй гэшүүдтэ 5 эхэнэр һунгагдаһан байгаа һаа, 1946 ондо СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар аяар 277 эхэнэр һунгагдаһан байха юм. 1700-һаа дээшэ тооной эхэнэрнүүд союзна ба автономно республиканuудай Верховно Соведүүдэй депутадуудаар, 500 мянга шахуу эхэнэрнүүд нютагуудай Соведүүдэй депутадуудаар һунгагданхай.

Мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар советскэ арадай эрхим басагад дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэй тоодо бурят-монгол арадай солото басагад Г. А. Цыденова, Т. И. Семенова гэгшэд оролсоно.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьяата врач, депутадта кандидат Татьяна Ивановна Семенова һунгагшадтаяа уулзалгын нэгэ суглаан дээрэ иигэжэ хэлээ: «Бурят эхэнэр болбол хаанта засагай үедэ дарлагданхай, ямаршье эрхэгүй, үзэг ном мэдэхэгүй, үбгэнэйнгөө барлаг байһан юм... Юрын хүдөөгэй басаганһаа врач болоһон би хадаа имагтал Агуу-ехэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар, алдарта ород арадай туһаламжаар хүмүүжээб гэжэ мэдэрхэдээ үнэн зүрхэнһөө омогорхоноб».

Эдэ үгэнүүдынь тон гүнзэгы удхатай. Эгээл иимэ мэдэрэл, иимэ омогорхол советскэ эхэнэр бүхэнэй сэдьхэл зүрхые хэзээ бүхэндэ эзэлэн, тэрээниие социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалай улам бүри һалбаран мандахын түлөө габьяата баатарлиг ажалда зоригжуулжа байдаг лэ!

Эгээ иимэһээ советскэ эхэнэрнүүд коммунизм байгуулгын алишье һалбари дээрэ хүдэлмэрилхэдөө гайхамшагта шадабариин, шэн габьяата ажалай толотомо үльгэр жэшээ харуулна. Эгээ иимэһээ Советскэ Союзай 700 эхэнэртэ Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдонхой.

Манай ороной эхэнэрнүүд болбол советскэ правительствын, большевистскэ партиин, нүхэр Сталинай өөрынь үдэр бүриин халуун анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Советскэ гүрэн болбол олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ туһаламжа болгон туйлай ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Манай орон дотор эхэ хүн бүгэдэниитын хүндэлэлөөр ба анхаралаар хүреэлэгдэнхэй. Тэдэнэр олон хүүгэдые түрэһэнэйнгөө, хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө түрэл правительствынгаа дээдэ шан хайрада хүртэнэ.

Советскэ эхэнэрнүүд болбол эхэнэрэй Уласхоорондын үдэрые политическэ ба үйлэдбэриин айхабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайндэрлэжэ байна.

Тиихэдэ американска империализмын дарлажа байһан Баруун Европын ба Америкын эхэнэрнүүдэй ажабайдал үдэрһөө үдэртэ доройтон муудажа байна. Капитализм хадаа эхэнэрэй хамаг бүхы жаргалые хаһаад, тэрээниие богоолой намаг худар унагаана.

Эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба демократиин түлөө хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ үдэрһөө үдэртэ үргэдэн дэлгэржэ байна. Энэ хүдэлөөндэ советскэ эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Советскэ эхэнэрнүүд! Ленин — Сталинай партиие тойрон улам нигтаар жагсагты! Инаг түрэл социалистическэ Эхэ оронойнгоо улам саашадаа һалбаран мандахын түлөө шэн зориггойгоор тэмсэгты!

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй делегаци Москва ерэбэ

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй делегаци тус комитедэй хандалгые СССР-эй Верховно Советтэ барюулхын тула мартын 5-да Москва ерэбэ.

Делегациин составта эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй гэшүүд, Франциин, Италиин, Англиин, США-гэй олониитын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад ороно.

Ерэгшэдэй тоодо — Ив Фарж, Д'Астье ле Ла Вижери, Лоран Казанова, Люсьен Жайя, Конатэ Мамаду ба Антуан Дарлан (Франци), Сандро Пертини, Вигано Ренато, Эмилио Луссу ба Пиетро Амадео (Итали), Джон Плэттс-Миллс (Англи), Иоганес Стил ба Рокуэлл Кент (США), Джеймс Эндикотт (Канада) гэгшэд бии.

Ерэгшэдые Центральна аэродром дээрэ советскэ олониитын организацинуудай олон тоото түлөөлэгшэд халуунаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Сталинска шангай лауреат, уранзохёолшо Л. М. Леонов болбол хилын саанаһаа ерэгшэдые, эб найрамдалай түлөө, дэлхэй дээрэ эгээ үнэтэй юумын — хүнүүдэй амн наһанай түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Харюугай үгые «Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэд» гэжэ организациин түлөөлэгшэ, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Ив Фарж хэлээ.

Гүнзэгы удхатай тоонууд

Арадайнгаа ажахын али бүхы һалбаринуудта сүлөөтэ советскэ эхэнэрнүүдэй шэн габьяатайгаар ажаллажа байһан тухайда доро дурсагдагша баримтанууд гэршэлнэ. Манай республика дотор 690 эхэнэрнүүд СоветскэСоюзай орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай. 43 эхэнэртэ — БМАССР-эй габьяата багша, 10 эхэнэртэ — РСФСР-эй габьяата багша, 21 эхэнэртэ — БМАССР-эй габьяата врач, 4 эхэнэртэ— РСФСР-эй габьяата врач, 14 эхэнэртэ — БМАССР-эй габьяата артист, 4 эхэнэртэ — РСФСР-эй габьяата артист гэһэн үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдонхой. Тэрэшэлэн 2376 эхэнэрнүүд БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна.

10 ба 10 үлүүтэй ухибүүдые элүүр энхээр хүмүүжүүлжэ байһан, республика доторхи 266 эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэжэ үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдоһон ба «Эхэ-Герой» гэжэ орден болон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулагдаһан байна. 16363 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ орденоор ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Мартагдашагүй баярай уулзалганууд

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын зал...

Намтай зэргэлжэ һууһан нүхэр алтан часыгаа хараба. Тиихэтэйншье хамта хэдэн зуун хүн нэгэн доро бодожо, альгаташашаба: Марк Борисович Митин, Александр Васильевич Кудрявцев, Татьяна Ивановна Семенова, Соломон Матвеевич Иванов ба бусад зал соо срожо ерэбэ. Арадай эрхим хүбүүд ба басагадые Улан-Удын интеллигенциин түлөөлэгшэд иигэжэ хүндэлэн угтана. Тэдэнэр хүндэтэ айлшадаа ба бусадые, хамта 26 хүниие, суглаанайнгаа президиумдэ нэгэн һаналаар һунгаба.

Хүндэтэ Президиумдэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой состав бүгэдэарадай кандидат Иосиф Виссарионович Сталин түрүүтэйгээр һунгагдана. Альгаташалган зал соо зэдэлнэ. Оркестр Советскэ Союзай Гимн наадана.

Трибуна дээрэ — БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ Цэдэн Галсанов. Тэрэнэй тодо һонор, дүлэтэмэ хурса үгэнүүд хүн бүхэнэй һанал бодолтой тааралдана.

— Нүхэдүүд! Һунгалтын урда тээхи баярай үдэрнүүдтэ бурят-монгол арад онсо ехэ омогорхолтойгоор, советскэ арадуудай нэгэдэмэл ба эбтэ бүлэ соо, өөрынгөө зол жаргалые, өөрынгөө адли тэгшэ эрхые эдлэжэ байна,—гэжэ нүхэр Галсанов үгэеэ эхилнэ.

— Бидэнэрэй—арадай золто хүбүүд, басагадай бодолнууд агууехэ Советскэ Союзай бүхы арадуудта хэн баяр баясхалан, зол жаргал үршөөгөөб—тэрээн тээшэ, хэнэй гениин манай дэлхэйе гэгээрүүлнэб—тэрээн тээшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта хэн бүгэдэарадай кандидат бэ—тэрээн тээшэ—агууехэ хании нүхэр, вождь ба багша Иосиф Виссарионович Сталин тээшэ хандуулагданхайл!—гэхэдэнь, үнн удаан альгаташалган болоно.

— Академик Митин хадаа большевистскэ партиин үнэн хүбүүн, советскэ элитэ эрдэмтэн мүн,—гэжэ оратор хэлэнэ. Гансахан эндэ Марк Борисович тухай иигэжэ хэлэгдээ бэшэ юм. Нүхэр Митинэй ёһотой булад хүн байһаниинь, хэзээдэ партийна байдагынь, эрдэм бэлиг түгэлдэр академик байһаниинь хаа хаанагүй. Һунгуулиин № 24 Иркутска округ соо магтагдана.

Зооветеринарна болон педагогическа институдуудай профессорско-багшанарай, студентнэрэй, хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан дээрэ доцент В. Шатилов иигэжэ хэлээ һэн:

— Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат Марк Борисович Митиниие би 1929 онһоо хойшо танихаб. Тиихэдэ нүхэр Митин болбол Крупскаягай нэрэмжэтэ коммунистическэ хүмүүжүүлгын академиин директорые орлогшоор ба багшаар хүдэлмэрилжэ байгаа. Тэрэ үедэ нүхэр Митин марксистска философиие ойлгуулан нэбтэрүүлхын, хамгаалхын ба хүгжөөхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэ һэн. Марксизм-ленинизмын теориин арюун сэбэр байхын түлөө тэмсэдэг һэн. Нүхэр Митин 30 гаран жэл соо большевистскэ партиин гэшүүн ябана. Арба гаран жэлэй турша соо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй гэшүүн байна.

Паровозо-вагонно заводто болоһон уулзалгын суглаан дээрэ заводой стахановка — залуу технолог нүхэр Золтоева һунгагшадые хүндэтэ кандидадуудайнгаа түлөө голосоо үгэхые уряалаад, иигэжэ хэлэһэн байна: «би түрүүшынхеэ һунгаха золтойб. Ленин — Сталинай партиин үнэн хүбүүд Марк Борисович Митин, Александр Васильевич Кудрявцев, Евгений Григорьевич Курочкин гэгшэдэй түлөө өөрынгөө түрүүшын голосые үгэхэ байһандаа минии баяр зол хэдэн оло дахин арбидана».

Эдэ үгэнүүд хододоо хүсэтэйгөөр сохилон байгаа зүрхэнһөө — патриодой зүрхэнһөө гараал. Эдэ үгэнүүдые хэлэгшэ хадаа мартын 12-ой үдэр һунгуулиин урнын хажууда ерэхэдээ минии голос гражданска дайнай герой Павел Корчагинай, пионер Павлик Морозовой, хайрата Зоя басаганай, залуу гвардеецүүдэй голос гэжэ һанахань найдамтай. Иигэжэ манай советскэ бүхы залуушуул һанана.

Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхозой колхознигууд нүхэд Митин, Иванов, Метляев гэгшэдтэй уулзаа. Уулзалгын суглаанда хабаадагшад бултадаа коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэхэбли гэжэ баяртайгаар мэдүүлээ. Тиихэ зуураа ниитынгээ ажахые бүри ехээр өөдэнь татаха тушаа шэнэ социалистическэ уялгануудые абаа...

Манай республикын ажахынгаа ба культурынгаа талаар ургалтада ВКП(б)-гэй Обком, тэрэнэй нэгэдэхи секретарь Александр Васильевич Кудрявцев ехэхэн үүргэ эзэлнэ. ПВЗ-гэй, мяха-консервын комбинадай ба бусад предприятинуудай һунгагшадай хамтын суглаанууд хадаа манай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ВКП(б)-гэй Обкомтой, нүхэр Кудрявцевтай тон нигта ба бата бэхи холбоотой байһаниинь харуулаа. «Нүхэр Кудрявцев хадаа большевистскэ партиин ЦК-гэй заабари захяануудые бэелүүлэн, бидэниие коммунистическээр хүмүүжүүлнэ» гэжэ мяха-консервын комбинадай стахановка, партийнабэшэ Демидова мэдүүлһэн байна.

— Бидэнэр, культурын хүдэлмэрилэгшэд, бурят-монгол арадай формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурын һалбаран мандаһаниие илангаяа баяртайгаар тэмдэглэнэбди. Энэ талаар Союзай Соведэй депутадта манай кандидат, бидэнэрэй тон ехээр хүндэлдэг Александр Васильевич Кудрявцевай байгуулһан габьяа мэдээжэ байна. Нүхэр Кудрявцев арадай гүн дундаһаа гараһан, большевистскэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн культурын хүдэлмэрилэгшэдэй кадрнуудта илангаяа энхэрэлтэйгээр хандадаг байна, —гэжэ Цэдэн Галсанов хэлээ. Тиигээд, социалистическэ реализмын методые улам амжалтатайгаар шудалжа байһан Бурят-Монголой уранзохёолшодой залуу отрядай амжалтанууд тухай хэлэжэ үгөө.

Бурят-монгол арадай культурна ургалта тон ехэ. Урдань ябад гээд лэ дайралдадаг сүмэ субаргануудай орондо мүнөө эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинууд байгуулагданхай. Социальна хүндэ хүшэр үбшэндэ нэрбэгдэһэн хүнүүд харагдахаяа үни хада болёо. Мүнөө хүдэр сэбэр бэетэй физкультурнигууд хаанашье, городтошье, хүдөөдэшье олон болоо.

— Мүнөөнэй Курумканай аймагта дээдэ эрдэмтэй 6 врач, 46 фельдшер болон бэшэ бэшэ дунда эрдэмтэ медицинскэ мэргэжэлтэд хүдэлмэрилжэ байна. Гушаад онуудта би тон гансаараа мори унаад гү, али тэргэ шаргаар нэгэ үбшэнтэнһөө нүгөөдэдэнь ошожо эмнэдэг бэлэйб, — гэжэ депутадта кандидат Татьяна Ивановна Семенова пединститудта болоһон уулзалгынгаа суглаан дээрэ хөөрөө, — тэрээнһээ хойшо агууехэ хубилалтанууд болоо. Утаатай, уйтан һаеы гэрнүүдһээ үндэр сагаан байшангуудта ороһон жаргалта хүнүүдые харахадаа, агуухэ вождь Сталиндаа дахин дахин баярай үгэнүүдые хэлэдэһэм хүрэнэ.

Бурят эхэнэр болбол хаанта засагай үедэ дарагданги, ямаршье эрхэгүй, үзэг ном мэдэхэгүй, үбгэнэйгөө барлаг байһан юм. Үгытэй хүнэй басаган би тэрэ сагта дээдэ эрдэм олохо һаалби? Юрын хүдөөгэй басаганһаа врач болоһон би хадаа имагтал, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар, алдарта ород арадай туһаламжаар хүмүүжээб гэжэ мэдэрхэдээ үнэн зүрхэнһөө омогорхоноб.

Эдэ үгэнүүд хэдэн олон хүнүүдээр дабтагдана. Магтаалай үгэнүүдые нүхэр Сталиндаа дабтан дабтан хэлэхэ зуураа, депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим хүбүүд басагадтаа манай арад иимэ захяа үгэнэ: «Оронойнгоо хүсэ шадалай бэхижэхын түлөө тэмсэгты, ажаллагты!» Тиихэдэнь депутадуудта кандидадууд: «найдабариинетнай нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэбли» гэжэ харюусана.

— Хүндэтэ һунгагшад! Намда найдажа, депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйтнай түлөө халуун зүрхэнэй гүнзэгы ехэ баяр хүргэнэм. Минии ажалай зам хадаа, советскэ хэдэн миллион хүнүүдэй ажалай зам мүн.

Би мүнөө олон станок дээрэ хүдэлмэрилжэ, дайнай һүүлэй сталинска табанжэлэй үе соо 15-дахи жэлэй программа дүүргэжэ ябанаб. Таанад һунгагшадайнгаа найдабариие үнэн сэхээр дүүргэхын тула, бүхы хүсэ шадалаараа ажаллахаб, — гэжэ депутадта кандидат Евгений Григорьевич Курочкин уулзалгынгаа суглаан дээрэ хэлээ.

— Арадай найдабари гээшэ эгээл үнэтэй, эгээл хүндэтэй байна. Нүхэр Сталин маниие арадай найдабариие үнэн сэхээр дүүргэхэ ябадалда һургана, — гэжэ А. В. Кудрявцев хэлээ.

— Хүндэтэ нүхэдүүд! Таанарайнгаа этигэл найдабариие дүүргэхын тула, коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы эрдэм мэргэжэлээ, хүсэ шадалаа зорюулхаб, — гэжэ М. Б. Митин хэлэнэ. Гадна, нүхэр Митин советскэ демократиин илалтанууд тухай тодорхойгоор хөөрөө. Тиихэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ:

— СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февралиин 28-да гаргаһан тогтоол гансахан манай орон соо бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ угаа ехэ удхашанартай байна. Һайзгайрхуу американска долларой хасар ехээр альгадуулаа. Советскэ түхэриг мүнөө дэлхэй дээрэ эгээл бата бэхи валюта болоо. Советскэ түхэриг американска үтэлжэ үлбэртэшэһэн, муухай долларто «А, ну-ка, зам харгыһаамнии зайла, ерээдүй минии талада!» гэжэ хэлэбэ.

Академик Митинэй эдэ үгэнүүд тон гүнзэгы удхатай...

Арадай эрхим хүбүүд ба басагадта нэгэн һаналтайгаар голосуудаа үгэе.

Д. Гунзынов.

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозниигууд — һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй депутатта өөһэдынгөө кандидат Гунсын Аюшеевна Цыденоватай тон халуунаар ба баяртайгаар уулзаа. Нүхэр Цыденова 16 жэлэй урда тээ тус колхоздо МТФ-е даагшаар хүдэлмэрилһэн юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гунсын Аюшеевна Цыденова үгэ хэлэжэ байна.
М. Минеевэй фото.

Советскэ хүнүүд тухай сталинска анхарал

Бурят-Монголой Промкооперациин республиканска Управлениин хүдэлмэришэд, албахаагшад үдэрэй 12 часта митингдэ суглараа. Эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудта гүрэнэй розничнэ сэнгүүдые шэнээр химдаруулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые тэдэнэр угаа ехэ баяртайгаар сонособо.

Промкооперациин Управлениин начальнигай орлогшо Ф. П. Петров митинг нээхэ зуураа иигэжэ хэлэбэ:

—Нүхэд! Түрэл большевистскэ парти, советскэ правительство ба нүхэр Сталин советскэ арадай ажана тэниглэн байдал тухай угаа ехэ анхаралаа табина. Энэ тогтоолой үгэ бүхэн хадаа капиталистическэ байгуулалтаһаа социалистическэ общественнэ байгуулалтын булюу һайн тухай, час бүхэндэ коммунизмын гэрэлтэмэ үндэр тээшэ дүтэлжэ ябаа манай гайхамшагта Эхэ ороной илалта тухай гэршэлнэ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн инженер нүхэр Козулин советскэ хүнүүд тухай парти, правительствын ба нүхэр Сталинай агууехэ анхаралда харюу болгон, советскэ Эхэ оронойнгоо саашадаа сэсэглэн һалбархын түлөө бүхы хүсэеэ үгэхые уряалба.

Митингдэ хабаадагшад болбол гайхамшагта һайхан түрэл ороноороо омогорходог, баярладаг тухайгаа, тэрэнээ улам хүсэтэй ба баян болгохын түлөө эсэшэ сусашагүй оролдохо тухайгаа зориг-жол ехэтэйгээр хөөрэлдэбэд.

Ажалшадай баяр

МУХАРШЭБЭР. (**Манай корреспондентһээ**). Нинтын эдеэ хоолой ба промтоварнуудай үнэ сэнгые химдаруулха тушаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые һайшааһан митингнүүд аймагай бүхы колхозуудаар олон зоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ байна.

Ажалшадай культурна тэниглэн ажабайдалай түлөө үдэрһөө үдэртэ халуун анхарал хандуулжа байдаг Советскэ правительстводэ, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинда үнэн зүрхэнэй баярые суглаанuудта хабаадагшад хүргэнэ.

Октябриин сомоной «Улаан Туяа» гэжэ колхоздо болоһон митинг дээрэ колхозник Дашибыл Будаев иигэжэ мэдүүлээ:

«Хаанта хархис засагай үедэ баяд ноёдой, лама бандинарай мүлжэлгэ доро байһан бурят-монгол арад хадаа адуу малайнгаа хара дагадхаһаа ондоо юушье үзэдэггүй, «тугалай бэлшээриһээ» сааша гарадаггүй байгаа. Большевистскэ партиин сэсэмэргэн политикын ашаар, нүхэр Сталинай оролдолгын ашаар манай арад бүхы советскэ арадуудтай хамта хүгжэн мандаа, культурна тэниглэн ажаһуудалтай болоо.

Тус колхоздо болоһон митингдэ үгэ хэлэһэн нүхэд Замбалов, Эрдынеев, Очиров ба бусад нүхэр Сталинда гүн ехэ баяр хүргөө.

Аймагай колхозуудаар болоһон митингнүүдтэ хабаадагшад инаг түрэл парти ба правительствынгаа анхаралда харюу болгон хабарайнгаа тарилгые агротехническэ болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, үндэр баян таряа талха хуряажа, Эхэ ороноо үшөө баян болгохын түлөө хамаг хүсэеэ гамнангүй хүдэлмэрилхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Б. Дымбрылов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна хүдэлмэридэ улам шанга эрилтэнүүдые табиха

☆

(ВКП(б)-гэй Кударын аймагай конференциһээ)

☆ ☆

Һаяхан Кударын аймагай партийна конференци болобо. Энэ конференци хадаа тэндэ болодог суглаануудһаа һураггүй үндэр дээдэ идейнэ хэмжээндэ үнгэржэ, Кударын аймагай партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ нилээд һургаал боложо үгөө.

Тэрэ конференциин эдэбхитэйгээр ба большевистскэ шүүмжэлэлэй туг доро үнгэрһэн ябадал хадаа Кударын аймагай коммунистнууд өөрынгөө хүдэлмэридэ, партийна организацинуудай болон партиин айкомой хүдэлмэридэ улам шанга эрилгэнүүдые табидаг болоһон тухайнь хэлэнэ. Энэ хадаа манай ажабайдал үдэр бүри урагшаа ябажа байна, тэрээнтэй хамта бидэнэй үмэнэ улам шанга, улам дээшэлүүлэгдэһэн эрилтэнүүд табигдана гэһые үргэн ниитэ коммунистнуудай һайса ойлгожо байһые үшөө дахин харуулна.

Үнэндөөшье Кударын аймагай энэ конференциин делегадууд үнгэрөөшэ конференци дээрэ элирүүлжэ шадахагүй байһан юумэеэ мүнөө хараһан, урдань обёордоггүй юумэеэ мүнөө эли тодоор хараһан байна. Теэд, ямар дутуу дунданууд энэ конференци дээрэ элирүүлэгдээб, тэдэниие бии болгоһон шалтагаануудынь ямар бэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИИН ҺУЛАҺАА

Конференциин олонхи делегадуудай шүүмжэлһэн ёһоор, үнгэрөөшэ үе соо партийна эмхидхэлэй хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдаһан байба. V-дахи партийна конференци дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэлһээ партиин айком зохихо һургаал абаагүй, аймагай ажахы болон культурые хүтэлбэрилхэдөө партийна эхин организацинуудай үүргые үргэжэ шадаагүй. Тэрэнэй эсэстэ партийна олохон организацинууд колхозой правлениин ажал ябуулгые хинан шалгаха эрхэеэ бэелүүлээгүй, ажахын-политическэ асуудалнуудые партиин айкомой шиидхэхэдэнь тэрэнэй найдамтай туһалагшань боложо шадаагүй байна.

Элидхэлшын хэлэһэн ёһоор, Куйбышевай нэрэмжэтэ, «Красный Пограничник», «Улаан таряашан», Буденнын нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ илангаяа хойрогоор хандаһан байна. Партиин айком эдэ партийна организацинуудта өөрынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэһээ бэшэ, ондоо ямаршье туһаламжа үзүүлээгүй. Тиимэ дээрэһээ, гээгдэжэ ябаһан колхозуудай үйлэдбэрине үргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай үүргэнь тон бага, тэдэнэй оролдолго хэшээлынь колхозой хэрэг дээрэ харагдадаггүй байгаа.

—Партиин айком энэ алдууе заһаха гэжэ оролдоогүй, харин тэрэниие улам һужэрөөһэн, улам үргэлжэһэн байха юм, —гэжэ делегат Надогуров хэлэбэ. Айком хадаа колхозуудта элдэб олон түлөөлэгшэдые эльгээдэг, тэдэнь партийна организацинуудтай ехэнхидээ хөөрэлдэдэггүй, тэдээндэ туһалдаггүй, харин бүхы шахуу асуудалнуудые колхозой правленитэй шиидхэдэг байгаа гэжэ мүн Тубденов, Сабашников, Малыров ба бусад делегадууд шүүмжэлбэ.

Партийна эхин организацинуудта зохихо анхаралаа табидаггүй ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаггүй байһан дээрэһээнь коммунистнуудай хүсэн ажахын участогууд дээрэ буруугаар хубаарилан табигдаһан, тэдэнэй жаяг заршам һуладаһан ба хүдэлмэридөө алдуу эндүү гаргаха ябадал үсөөрөөгүй, харин олон болоһон байха юм. Тоосоото үе соо партийна организацинуудай секретарьнуудай гурбанайнь нэгэ хуби һэлгэгдэһэн, партида шэнэ гэшүүдые абалга бүри зогсоогдошоһон байхадань, харин партиһаа гаргаха ябадал олон болоһон, архи ууха, һамуу һаланаар ябалга али олон үзэгдэдэг байна.

Тиихэдэ партиин айком болбол партийна эмхидхэлэй хүдэлмэрине һайжаруулха тухай, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые һургаха тухай, партийна активай үүргые үргэхэ тухай тон багаар анхардаг байба. Үнгэрөөшэ үе соо партиин айкомой бюро дээрэ хэлэгдэһэн асуудалнуудые харахада, ехэнхинь лэ ажахын асуудалнуудта зорюулагдаһан байна. Энэ хадаа партийна хүдэлмэрине һайжаруулан, ажахы болон культурые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй гэһэн партиин заабарие ВКП(б)-гэй Кударын айкомой үшөө мүнөө болотор һулаар дүүргэжэ байһые харуулна.

АЖАХЫЕ КАМПАНЕЙСКЭЭР ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ БАЙГАА

Парти ба правительствын тогтоолнуудые дүүргэн, Кударын партийна организаци үнгэрөөшэ үе соо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ, малай тоо толгойе олон болгохо ба тэрэнэй ашаг шэмые ехэ болгохо тухай нилээд һайн үрэнүүдые түйлаһаншье һаа, гүрэнэй урдахи уялгануудаа колхоз бүхэнэй дүүргэхэ ябадалые түйлажа шадаагүй байна. Делегат нүхэр Кривогорницинай хэлэһэн ёһоор, гансахан лэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ талха, мяха, тоһо гэхэ мэтын хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха түсэбөө дүүргэһэн байха юм. Бэшэ колхозуудынь бултадаа өөрынгөө уялгануудые дүүргэжэ шадаагүй байшоо.

Энэ баримта хадаа ВКП(б)-гэй Кударын айкомой халирхай хүдэлмэриин, холо харасагүй, юрэнхы хүтэлбэриин бодото баримта болоно.

Кударын айком колхозуудые хүтэлбэрилхэдөө аймгүйсэдкомой болон сельсоведүүдэй үүргые үргэдэггүй, харин тэдэнэй түлөө ехэнхидээ хүдэлмэрилдэг, хүтэлбэрилхэдөөшье кампаниин үедэ хүгэлбэрилөөд, үнгэрдэг байгаа гэжэ делегадууд шүүмжэлээ. Иимэ ойро зуурын, гүнзэгы бэшэ хүтэлбэри хадаа бүхы колхозуудай жэгдэ һайн хүдэлмэрие хангадаггүй, гээгдэнги колхозуудые урагшань татадаггүй байгаа. Тэрэнэй эсэстэ үнгэрөөшэ V-дахи конференци дээрэ дурсагдаһан Хамнигадайн МТС, «Улаан Таряашан», «Красный пограничник», Молотовой, Буденнын нэрэмжэтэ колхозууд өөһэдынгөө гээгдэлые мүнөө болотор усадхажа шадаагүй, бүхы аймагынь ургаса хуряаха түсэбтөө хүрөөгүй ба малай убэлжэлгые муугаар үнгэргэжэ, хабарай тарилгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ байна.

Аймагай промышленность хүгжөөгдэнэгүй, худалдаа наймаан тон муугаар эрхилэгдэжэ, үнгэрөөшэ жэлдэ аяар 300 мянган түхэригэй хохидолдо ороһон байна.

Аймагай ажахын иигэжэ гээгдэжэ ябаһан шалтагаан хадаа партиин айкомой эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулдаг дээрэһээ, мүн ажалай жаяг заршамай һула байһан дээрэһээ болоно. Партиин айком тоосоото үе соо ажахын асуудалнуудаар хэды олон тогтоолнуудые гаргабашье һаа, тэрэнэйнгээ дүүргэлтын хойноһоо тон мууса шалгадаг байгаа. Дээрэһээ үгтэһэн заабаринууд тушаа, мүн өөрынгөө гаргаһан тогтоолнуудай дүүргэлтэ тушаа хайша хэрэгээр хандалга хадаа колхозуудай ба аймагай зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые харюусалгагүй болгодог байба.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ХАНГАЛТАГҮЙ

Ажахын хэрэгээр иитэрээ һамаарашоод байхадань, культурна, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрхилхэ саг партиин айкомдо тон бага үлэдэг байгаа. Тиимэ дээрэһээ Кударын аймагта культурна хүдэлмэри гээгдэжэ ябана гэжэ олохон делегадуудай һанаагаа зобонгёор хэлээшэнь гайхалтай бэшэ. Үнэндөөшье, энэ аймаг культурна ургалтынгаа талаар республикын бусад аймагуудһаа ехэхэн гээгдэжэ ябана. Мүнөө болотор нэгэшье колхозынь электричествотэй болоодүй. Олонхи фермэнүүд ба гүүртэнүүд радиогүй, газетэ ба журналнуудгүй байна. Ажалшадай дунда лекцинүүд ба элидхэлнүүд тон үсөөн уншагдадаг. Аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд улад зоной дунда политическэ элидхэлнүүдые хэдэггүй шахуу.

Тиихэдэ партиин айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг аймагай интеллигенциин хүсые зүбөөр хэрэглэхэ, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулха тухай тон багаар оролдоһон байна. Тэрэ таһагые даагша нүхэр Ратушна өөрынгөө алдуу эндүүнүүдые хооһоор мэдэрхэһээ сааша ошодоггүй гэжэ делегат Тубденов, Кононов, Жеребуев гэгшэд шүүмжэлһэн байна.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ иимэ бага эрилтын табигдадаг байхада зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр өөрынгөө политическэ мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тухай оролдохоёо болишоһон байгаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гарматаров һургуулида һурахаяа арсаһан байха юм. Марксизм-ленинизмые һайса мэдэхэгүй ба өөрынгөө эрдэм бэлигые дээшэлүүлдэггүй дээрэһээнь нүхэр Громовой хүтэлбэрилжэ байһан аймагай финансова таһаг тон муугаар хүдэлнэ гэжэ элидхэлшэ ба бусад делегадууд тэмдэглээ. Энэ хадаа Кударын аймагай зарим хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө ажалай культурые үргэхын түлөө оролдодоггүй, харин тиихэдэнь партиин айком тэдэнэй үмэнэ шанга эрилтэнүүдые табидаггүй байһыень харуулна.

ШҮҮМЖЭЛЭЛЫЕ ТООДОГГҮЙ БАЙХАДАНЬ

Иимэ оршон байдалда зарим богони бодолтой ба бэлэдхэл багатай хүнүүд һанаагаа амаржа, мэдээшэрхэхэ ябадал гаргадаг байба. Теэдшье зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр үнгэрөөшэ жэлдэ нэгэ бага һайн ургаса хуряаһан, өөрын үрһэтэй болоһон ябадалһаа һанаагаа амаржа, саашадаа ажал хэрэгнай өөрөө бүтэхэ гэһэншүүгээр бододог болоо. Энээнһээ шалтагаалан колхозуудай суглаанууд дээгүүр, партийна активууд болон пленумүүд дээгүүр шүүмжэлэлые тоохогүй ябадал гарана гэжэ нүхэд Мельничук, Шатуев, Баирбиликтуев ба бусад делегадууд хэлэһэн байна.

Партиин айком ба тэрэнэй бюро болбол аймагай партийна организацида большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажахы болон культурые хүтэлбэрилгынгөө дутуу дунданиуудые усадхаха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаагүй байна. Тиихэдэ зарим хүдэлмэрилэгшэд шүүмжэлэлдэ дурагүйтэдэг болоһон, шүүмжэлэл хэһэн хүниие хабшадаг, занадаг болоһон байгаа. Аймагай хэлхээ холбооной таһагые даагша нүхэр Хаустов гэгшэ большевистскэ шүүмжэлэлдэ партийна бэшээр хандаһан тухайнь делегат нүхэр Шатуев конференцидэ хэлэжэ үгөө. Нүхэр Хаустов хэлхээ холбооной обоо нобшо ажал тухай, ажалшадай гомдолчууд тухай бэшэһэн аймагай газетын шүүмжэлэлые хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаад, тэрэ статьягай зааһан ёһоор хүдэлмэрөө һайжаруулхын оронддо, харин өөрыгөө үмөөржэ, редакциие занажа ороһон байба.

Партиин айком, тэрэнэй бюро болбол большевистскэ шүүмжэлэлдэ иимээр хандаха ябадалые заһадаггүй, тэрэниие обёороогүй шэнги болоод хажуу тээнь байдаг байгаа. Юундэ тиимэ байгааб гэхэлэ, партиин айкомой бюро өөрөө партийна шүүмжэлэлые һайса тоодоггүй, бюрогойнгоо заседани дээрэ бюрогой гэшүүдэй дунда большевистскэ, нүхэрэй ёһын шүүмжэлэл дэлгэрүүлдэггүй байгаа. Тиимэ шүүмжэлэл хэхэ һэдэлгын гарахадашье, партиин айкомой нэгэдэхи секретарь байһан нүхэр Сабылин дэмжэдэггүй, заримдаа хабшаха һэдэлгэ гаргадаг байгаа гэжэ нүхэд Жеребцов, Баярбиликтуев гэгшэд шүүмжэлһэн байна. Нүхэр Сабылин айкомой бюро дээрэ табигдаһан асуудалнуудые бюрогой бүхы гэшүүдэй хабаадалгатайгаар, бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэжэ шиидхэхын оронддо, олонхи ушарта өөрөө гансаараа үгэ хэлээд лэ дүүргэжэрхихые забдадаг байгаа. Энэ хадаа партийна комитедэй хүдэлмэриин гол ёһо гурим — коллегиальна ёһоор хүдэлмэрилхэ журамые эбдэһэн ябадал болоно. Партиин айкомой шэнэ состав болбол энэ алдууһаа зохихо тобшолол хэжэ, саашадаа бүхы гэшүүдэйнгээ эдэбхитэйгээр ба үүсхэлтэйгээр ажаллаха ябадалые хангаха ёһотой.

Конференци дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь нүхэр Рогов Н. М. дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

* * *

Тэрэнэй һүүлээр партиин айкомой шэнэ состав һунгагдажа, түрүүшын пленум дээрэнь ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. Р. Мельничук, мүн нүхэд О. А. Жеребцов ба Ф. Е. Гаськов гэгшэд ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнуудаар һунгагдаба.

Кировскэ область. Омутнинска леспромхозой модо отологшо, Сталинска шангай лауреат Н. Н. Кривцов ороной алдарта модошодтой батлаһан мүрысөөндөө абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Сезоной эхилһэнһээ хойшо тэрэ хадаа 13 мянган кубометр модо бэлэдхээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модо отологшо, Сталинска шангай лауреат Н. Н. Кривцов.

ТАСС-эй фотохронико.

ИВОЛГЫН АЙМАГТА

ЭХЭНҮҮД БА ХҮҮГЭД ТУХАЙ ГҮРЭНЭЙ АНХАРАЛ

Олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной июлиин 8-най Указай гараһанһаа хойшо Иволгын аймаг дотор хамта дээрээ 2.821.000 түхэригэй туһаламжа олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ үгтэһэн байна. Тэрэ тоодо 1949 он соо 517.300 түхэригэй туһаламжа үгтөө.

Таба ба дээшэ хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн тус аймагай 543 эхэнүүд орденууд ба медальнуудта хүртэһэн байна. Тэрэ тоодо 11 эхэнүүд «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэбэ.

ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОК ДЭЭРЭ

Һунгуулиин № 91 Оронгын участогта политическо-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

«Улаан Оронго» колхозой адуушан Кишектуев, колхозникгууд Арьяин, Березина, Мягких ба бусад участогай эрхим агитаторнууд юм. Тэдэнэр һунгагшадтай хэдэ хэдэн хөөрэлдөө ба заняти үнгэргөөд байна.

МҮРЫСӨӨНДЭ УРИБА

1949 онойнгоо эд бараанай эрьесын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай үдэр хүрэтэр, 1950 онойнгоо жэлэй түсэбые декабриин 21 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

Тиин аймагай кооператорнууд Тарбагатайн аймагай потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна.

АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГАНУУД

18-дахи партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 430 гектар талмай дээрэ саһа тогтооһон, тарянай газар дээрэ 10000 шарга наг шэбхэ гаргаһан байна. Тэрэшэлэн 40 центнер үнэһэ, шубуунай 40 центнер аргал суглуулба.

Л. Бондаренко.

АГИТАЦИОНН) ХҮДЭЛМЭРИИН ХРОНИКО

◆ Хэжэнгэдэхи һунгуулиин участогай агитпункт дээрэ «Манай ороной шэнэ районууд» гэжэ лекци ВЛКСМ-эй ЦК-гэй лектор К. В. Попов уншаа. Гадна нүхэр Попов «Сахилгаан юунһээ болодог бэ?» гэһэн темээр дунда һургуулиин һурагшадай дунда лекци уншаба. Энэ аймагай залуушуул, комсомолецууд, һургагшад лекциие һонинoop уншаһандань нүхэр Поповто ехэ баяр хүргэбэ.

Б. Дугарцыренов.

* * *

◆ Прибайкальска аймагай Горячинск тосхондо 22 агитаторнууд ажаллана. Тэдэнэй түрүүшүүл С. Немеров, А. Макарова, Т. Банных, М. Шилкин, Т. Сычев, Котляров ба бусад һунгагшадтай ехэ һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые хэнэ.

Энэ агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэ Усанова агитаторнуудтаа холдолоо туһаламжа үзүүлжэ байдаг, Эндэхи агитпунктда лекторскэ группа эмхидхэгдэнхэй. Тэрээниие коммунист нүхэр Бабушкин хүтэлбэрилнэ.

Викторова.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ

США-һаа СССР-тэ байһан посол г-н **А. Кэркын 1949 оной** октябриин **4-һэй бэшэгтэ ба США-гэй** посольствын **1949 оной декабриин** 12-ой **һанамжын** бэшэгтэ харюу болгон **СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй** Министрын Орлогшо нүхэр А. А. Громыко хадаа США-гэй хэрэгүүдые эрхилхэ Этигэмжэтэ г-н У. Баррурта февралиин 28-да һанамжын бэшэг барюулаа. Посольствын һанамжаар, американска гражданинууд байһан хэдэ хэдэн нюурнууд СССР-эй территори дээрэ хаана байдагые тодоруулха ба СССР-һээ гаража ошохо зүбшөөрэл тэдэнэртэ үгэхыень США-гэй посольство тус бэшэгүүд соогоо СССР-эй МИД-һээ эрибэ.

Советскэ компетентнэ органуудай тодоруулһанай ёһоор, американска посольствын хандалганууд соо дурдагдаһан ба зариманһаа бэшэниинь советскэ территори дээрэ байгаа гэжэ тодоруулагдаһан нюурнууд хадаа нэгэ һаа СССР-эй гражданинууд, нэгэ һаа гурбадахи гүрэнүүдэй гражданинууд байба гэжэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын һанамжын бэшэг соо хэлэгдэнэ. Американска гражданинууд гэжэ тодоруулагдаһан ушарта, СССР-һээ гаража ошохо зүбшөөл тэдээндэ үгэхэ тухайда американска посольствын гуйхадань, тиимэ гуйлтанууд хангагдахаг, тиигээд тэдэ нюурнууд гаража ошохо зүбшөөл абажа, Советскэ Союзһаа США руу ябаһан байха юм. Тиимэ нюурнуудай хэдэ хэдэн нэрэнүүд һанамжын бэшэг соо заагдана.

Посол г. Кэркын бэшэг соо ба США-гэй посольствын һанамжын бэшэг соо дурсагдаһан (тэдэниие американска гражданинууд гэжэ посольствын тоолоһон) нюурнууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, советскэ компетентнэ засагаархидай мэдээнүүдэй ёһоор, тэдэнэй 23 хүниинь гурбадахи гүрэнүүдэй гражданинууд; 13 хүниинь—советскэ гражданинууд; нэгэ хүниинь—хаанахишье гражданин бэшэ, миил нэгэ нюурынь американска гражданин байба, энээндэ гаража ошохо зүбшөөл үгэхөөр советскэ засагаархид бэлэн байна.

СССР-һээ гаража ошоһон, гурбадахи гүрэнүүдэй гражданинууд СССР-эй МИД-эй һанамжын бэшэг соо нэрэ нэрээрээ дурдагдана: Румыни руу—17 хүн, Германи руу—4 хүн, Польша руу—1 хүн, Венгри руу — 1 хүн ошоһон байна.

Американска гражданинууд гэжэ үндэһэ баримтагүйгөөр США-гэй посольствын тоолоһон, тэдэ советскэ 13 гражданинуудай тооһоо, США-дэ саг үргэлжэ ажаһуудаг бүлэнэртэй 4 нюурнуудай СССР-һээ гаража США ошохыень советскэ компетентнэ засагаархид зүбшөөл үгэхөөр бэлэн байна.

Тиимэ болохолоороо, американска зарим гражданинуудай США руу бусаха гэхэдэнь советскэ засагаархид һаад ушаруулдаг хэбэртэйгээр посольствын һанамжын бэшэг соо хэлэгдэһэн баталамжануудай ямаршье үндэһэгүй байһаниие баримтанууд харуулна.

Американска гражданинуудые бэртэйгээр посольствын бүрид... абаһан хүнүүд тухай посольствын һанамжын бэшэг соо дурдагдаһан тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэдэ нюурнуудые американска гражданинууд гээшэ гэһэн баталамжын үндэһэ баримтагүй тула, тус асуудалые хаража үзэхэ аргагүйдэ Министерство тоолоно гэжэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын һанамжын бэшэг соо хэлэгдэнэ. Тэрээнһээ гадна, эдэ нюурнуудай дунда Советскэ Союзай гражданин хүнүүд байжа магадгүй гэжэ посольствын һанамжын бэшэг соо заагдаһан туладань, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерство хадаа советскэ гражданинуудай гражданство тухай асуудалые шиидхэлгэ имагта советскэ засагаархидай мэдэлдэ байһан тушаа посольствын анхаралые хандуулба.

Советскэ гражданинууд тушаа американска засагаархидай зүгһөө аашануудые гаргаһан олон ушарнуудта США-гэй правительствын анхаралые СССР-эй МИД-эй һанамжын бэшэг соо хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, советскэ гражданин Чолокянай бага наһатай гурбан үхибүүдые—12 наһатай Джордж, 10 наһатай Альберт ба 5 наһатай Алиса гэгшэдые американска засагаархид США-дэ барижа байна, тэдэ үхибүүд 1947 оной ноябрьда США-һаа Армянска ССР худар Чолокянай ерэхэ үедэ католическа организацинуудтахи үхибүүдэй байшангуудта байһан юм, түрэлхидэйнь эрид шууд эрибэшье һаань, тэдэнэрые мүнөө хүрэтэр США-һаа табинагүй. 1949 ондо советскэ гражданин П. Бутькын арестовалагдаһан ба 7 һара шахуу түрмэдэ хаагдаһан ушар хадаа советскэ гражданинууд тушаа американска засагаархидай гаргадаг ааша тухайда гэршэлнэ. Тэрээнһээ гадна, американска засагаархид хадаа советско-американска 1933 оной хэлсээе зүришэн, П. Бутькое арестовалһан тухайдаа Вашингтондохи Советскэ посольстводо мэдээсээгүй байба.

Абаашагдаһан нюурнууд гэгдэлэг хэдэн арбаад мянган советскэ хүнүүдые Германидахи ба Австридахи эзэмдэлгын американска зонуудта американска засагаархид хуули бусаар ба хүсөөр барижа байна, тиихын хажуугаар американска засагаархид болбол үнэндөө советскэ гражданинууд гү, али гурбадахи гүрэнүүдэй гражданинууд байһан хэдэн нюурнуудые американска гражданинууд хэбэртэйгээр тоолохо ба Советскэ Союзһаа тэдэнэй гаража ошолгодонь советскэ засагаархид һаад хэдэг хэбэртэйгээр хэлэхэ зоригтой байна гэжэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын һанамжын бэшэгэй түгэсхэлдэ заагдана.

Дээрэ хэлэгдэһэн зүйл хадаа, —гэжэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын һанамжын бэшэг соо хэлэгдэнэ,—США-гэй посольствын дурсагдаһан претензинүүдэй ямаршье үндэһэгүй байһые гэршэлнэ.

———□———

Австрийска Правительствын нотодо Советскэ Правительствын харюу

Австрийска Правительство февралиин 10-да СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ ното эльгээбэ. Австритай хэхэ договорой проект бэлдэлгын һаатаһан ябадал хадаа австрийска асуудал тушаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Орлогшонорой зүблөөнүүд дээрэ советскэ түлөөлэгшын баримталһан хараа бодолоор тайлбарилагдаха хэбэртэйгээр тэрэ ното соонь заагдана.

Советскэ Союзай зүгһөө хүсэлэлгэнүүд ба горьтой буултануудые хэһэнэй ашаар, австрийска договорой проектые бэлдэлгэ нилээд урагшаа дабшаһан байна гэжэ СССР-эй МИД-эй февралиин 27-ной харюу ното соо хэлэгдэнэ. Мүнөө үедэ энэ проектын хэдэхэн лэ статьянуудынь зүбшэгдэн шиидхэгдээгүй үлөөд байна.

Претензинүүд тухай асуудалаар СССР Австри хоёрой хоорондохи ойлголсолго хадаа экономическа зүбшэгдэн шиидхэгдээгүй статьянуудые гүримшүүлхэ арга боломжо мүн гэжэ Орлогшонорой зүблөөнүүд дээрэ советскэ түлөөлэгшэ хэлэһэн хэбэртэйгээр австрийска Правительствын хэһэн баталамжань үнэнбэшэ байна гэжэ советскэ ното соо хэлэгдэнэ. Үнэндөө, советскэ түлөөлэгшэ хадаа договорой проектын зүбшэгдэжэ шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хэлсэе гэжэ нэгэнтэбэшэ дурадхаһан байгаа. Теэд США-гэй, Англиин ба Францын түлөөлэгшэд Австритай договор дары баталха ябадалые шухалашалдаггүй, харин тус дурадхалые хододоо буруушаадаг байба. Тэдэнэй эрилтээр, австрийска договор тушаа Министрнүүдэй Орлогшонорой заседанинууд хадаа дахин хойшолуулагдаһан байха юм.

Договорой зарим статьянуудые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлхэ гээшэ баруун державануудай түлөөлэгшэдтэ тон хэсүү бэрхэтэй хэбэртэйгээр австрийска Правительствын ното соо дурсагдаһан мэдүүлгые договорой зүбшэгдэн шиидхэгдээгүй статьянуудые хэлсэхэһээ арсаһан баруун державануудай хараа бодолые зүбүүлхэ гэһэн оролдолго гэхэһээ ондоогоор хаража болохогүй байна.

———◯———

ТАСС-эй буруушаал

Японско компартиин гуйлтаар, Советскэ Правительство хадаа японско сэрэгэй пленнэ хүнүүдэй «хархис элэгэдүүдые» нютагтань бусааха ябадал һаатуулһан хэбэртэйгээр, сэрэгэй пленда байгаад СССР-һээ бусаагдагшадай нэгэниинь японско парламентда мэдүүлбэ гэһэн мэдээсэлые японско радио, тэрэнэй һүүлээр англиска Рейтер агентство тарааба.

Энэ танаг мэдээсэлынь хорото худал зүйл мүн гэжэ мэдүүлхэеэр ТАСС түлөөлэгдэбэ.

Героическа советскэ эхэнэрнүүдтэ—алдар соло!

СССР-эй тэгшэ эрхэтэ эхэнэр мандаха болтогой!

Уранзураашан Б. Березовскиин зураһан плакат («Искусство» гэжэ хэблэл).

ТАСС-эй фотохронико.

Зол жаргалта советскэ эхэнэр

Борьбо дээрээ бодожо, үбдэг рээ үндыһэн хүн бүхэн хадаа ын дээрэ тэбэрижэ, альган дээ бөөмэйлжэ, үргэһэгүй һүнинүү үнгэрһэн эхын — түрэһэн эхын олгын ашаар хүмүүжэдэг а. Эхэ хадаа хүн түрэлтэ үг залгагша, үрэ бэеын һайн ан ажаһууха хэрэгтэнь хамаг хаба шадалаа зорюулдаг ал! Ямар ехэ хүндэтэй хэрэг эб. Ямар ехэ зол жаргал гээ-

ад, хаанта хархис засагай үе-эхэнэр хүн гээшэ, адууһа мал, нохойтой адлирхуу, зарса ол, харанхы балар, эрхэ сү-гүй ажаһуудаг байгаа. Үгытэй хүнэй эхэнэрнүүд нилха хүүгэдээ тэбэрин ябажа, ноёдой зарса боложо, үри гэ эдихэ хоол, үмдэхэ хуб-ень олодог байгаа. Өөрын гүй, ед бараанай орондо ху-лдадаг, богоһоной хажууда ожо, аяга табагай үлөөдэ-ми хоолойгоо тэжээгээшэ байгааб? Энэ хадаа хаанта гай үедэ ямаршье эрхэгүй эхэ зон байгаа. Гашуудал, ядарал ажаһууһан эхэнэрнүүд үрэ алдажа, үбшэ зоболондо нэр-жэ байхадань, тэдэнэрэй р энхые хамгаалхын түлөө та засаг нэгэтэшье оролдолго дага гүй һэн.

Гансахан советскэ засаг, Ле-ба Сталинай агууехэ комму-ческэ парти манай советскэ рнүүдтэ зол жаргалта ажа-ал, политическэ эрхэ сүлөө о. Манай орон дотор эхэнэр эрэшүүлтэй аб адли эрхэтэй нхой. Эхэ гэһэн үгэ манай до эгээл ехэ хүндэтэ нэрэ!

* * *

хэ зуура, капиталистическэ дотор эхэнэр хүн тон хүшэр барга харанхы, ядуу р байдалда ажаһууһаар ндаа.

мерикын Холбоото Штадууд-эхэнэрнүүдэй яажа ажаһууһан Оскар Юинг гэгшэ иигэжэ э:

500 мянгаад үхибүүд зүрхэнэй анай үбшэндэ дайрагдажа, лидууд болонхой, 4 миллион д нюдэ муутай. заримуудынь болошонхой... Ороной зарим уудта нарайлха эхэнэрнүүдэй процентнь, үхибүүдэй 85 про-нь үлэсхэлэн, хооһон ажаһуу-дээрэһээ үбшэндэ нэрбэгдэжэ на»,

р хүшэр хүнлэ байдал гээ-Капиталистическэ орон бүхэн и эхэнэрнүүд үрэ бэеэ жа, үбшэ зоболондо нэрбэг-улдэжэ зобожо ябана бшуу. байдалда Америкын хүдэл-ай, үгытэй тарияашадай миллион эхэнэрнүүд ажа-.

ида ошожо ерэһэн уранзо-о Ванда Василевская иигэ-:

рхай хангирхай хубсаһа-г яһан туранхай бэетэй, хэ шарайтай үхибүүд, эхэ-д ябана. Нарай нилха үхи-бүдэй таһархаһ соо орёо-тэбэрилэн эхэнэрнүүд... Хара-хада хүл гарыншье хүхэршэһэн, ямар хайратай гээшэб. Эдэнэр үлэсхэлэн хооһон. Хододоо хооһон гүйраншангууд болошонхой».

Францида эхэнэрнүүд иимэ айхабтар зоболон соо, эрхэ сү-лөөгүй ажаһууна. Японидо нарай балшар үхибүүдэйнгээ хоолойень тэжээжэ шадахаа болёод, яахашье аргагүй ухүүлхэ болоходоо, эдир заахан хүбүүдээ худалдадаг байна.

Индидэ эхэнэрнүүд айхабтар хүндэ ажабайдалтай. Политическэ эрхэгүй байхаһаа гадна, ажал хүдэлмэригүйдэжэ, үхибүүдээ тэбэ-рэзд, шорой шохой соогуур, угаад-һа адхадаг яама нүхэн дээгүүр эдихэ юумэнэй зүйл бэдэржэ яба-даг. Тэндэ эхэнэрнүүдэй, үхибүүдэй үхэл тахал дэлгэрэнхэй. Тэдэнэрэй ами наһые абарха, арга эмнэлгэ хэхэ тухай английска империалист-нууд һаналаа оройдоошье таби-даггүй, харин хатуу дарлал-тын политикые ябуулна.

Индиин эхэнэрнүүдэй ажабай-далынь аргагүй ехэ хүшэр хүндэ. Эндэ һүүлэй 20 жэл соо нарай үхибүүдэй дүрбэнэй нэгэ хубинь үхэдэг болонхой. Тиихэдэ, нарайл-һан 1000 эхэнэрэй 100-ниинь на-райлха үедөө наһа барадаг байха юм.

* * *

Гансахан лэ советскэ засаг ма-най ороной эхэнэрнүүдтэ бүрин тү-гэс, тэгшэ адли эрхэ сүлөө олгоо. Энэ эрхэ сүлөө хадаа Сталинска Конституци соо эли тодоор бэшэг-дэжэ, эбдэршэгүй хуули болонхой:

«Статья 122. СССР дотор эхэ-нэрнүүдтэ ажахын, гүрэнэй, куль-турна ба олониитын-политическэ ажабайдалай бүхы талаар эрэ-шүүлтэй адли тэгшэ эрхэнүүд ол-гогдоно».

Эхэнэрнүүдэй эдэ эрхэнүүдээ эдлэхэ арга боломжонуудынь хан-гагданхай. Ажаллаха, амарха, эр-дэм номдо һураха, эхэнүүд ба нилха хүүгэдэй интересые гүрэнэй зүгһөө хамгаалха, олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнэрнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ, нарайлха эхэ-нэрнүүдтэ салин хүлһэ үгэлгэтэй-гөөр амаралта үгэхэ, нарайлгын гэрнүүд, үхибүүдэй яслинууд ба садуудые олоор нээхэ — эдэ бүгэ-дэ Сталинска Конституци соо хуу-ли болгон бэшэгдэнхэй.

Манай зол жаргалта эхэнэрнүүд хадаа советскэ засагай түрүүшын жэлһээ хойшо эдэ эрхэнүүдээ бү-рин түгэс эдлэжэ, коммунизм бай-гуулагшадай түрүүшын зэргэдэ ябалсана. Советскэ эхэнэрнүүд ажахын бүхы һалбаринуудта, гү-рэнэй хүтэлбэридэ тон ехэ эдэбхи-тэйгээр хабаадана. Тэдэнэрэй дун-даһаа инженернүүд, технигүүд, врачууд, профессорнууд, академи-гүүд, наукануудай кандидадуул, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ур-ган гараа. Манай орон соо бүхы дээдэ мэргэжэлтэдэй 44 процентнь эхэнэрнүүд юм. 237 эхэнэрнүүд мэдээжэ ехэ нээлтэнүүдые хэһэ-нэйнгээ түлөө Сталинска шангай лауреадууд болоһон байна.

Энээнэй урда тээхи һунгалта-нуудта 277 эхэнэрнүүд СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудаар, 1700 эхэнэр. үүд союзна ба авто-номно республикануудай Верховно Соведүүдтэ депутадуудаар, 1,5 миллион тухай эхэнэрнүүд нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар һунгагдаһан байна.

Манай орон соо эхэ бологшодто агууехэ хүндэтэ нэрэ олгогдодог, 3 миллион шахуу эхэнүүдтэ «Эхын алдар» гэжэ орден ба «Эхын медаль» барюулагданхай. Хэдэн арбаад мянган эхэнүүдтэ «Эхэ Героиниин» нэрэзэргэ олгогдонхой. Энэ хадаа коммунистическэ обществын хэрэг-тэ үнэн сэхэ, Сталинска эпохын үе-тэниие эрхим һайнаар хүмүү-жүүлжэ байгаа эхэнүүдые алдар-шуулһан ябадал болоно. Гансахан манай республикада 263 эхэнүүд «Эхэ Героиниин» нэрэзэргэтэй бо-лоһон ба 15.700 гаран эхэнэрнүүд «Эхын орденууд» ба медальнуу-даар шагнагдаһан байна.

Коммунистическэ парти ба со-ветскэ засаг хадаа эхэнэрнүүдэй, үхибүүдэй ажабайдалые һайжа-руулгада тон ехэ анхарал хандуул-на. Республика доторнай һүүлэй табанжэл соо олон хүүгэдтэй эхэ-нүүдтэ туһаламжа болгон 72 миллион түхэриг үгтэһэн байна. Яруунын аймагай олон хүүгэдтэй эхэнүүд Татьяна Николаевна Ма-ханчеева — 30 мянган түхэриг, Любовь Евлантьевна Семёнова 36 мянган түхэриг гүрэнэй туһаламжа абаа.

Эхэнүүдэй үхибүүдээ хүмүү-жүүлхэ хэрэгтэнь туһалха уялгатай бүхы эмхи зургаанууд, больни-цанууд, садууд, яслинууд, нарайлгын гэрнүүд хэдэн мянгаа-даар тоологдоно. Эндэ эхэнүүдэй ба үхибүүдэй элүүр энхые хамгаал-хын түлөө шанга тэмсэл ябуулаг-дана.

Мүнөө гансахан Улан-Удэ город-то үхибүүдэй 40 садууд, 25 ясли-нууд хүдэлмэрилнэ, эндэ арбаад мянган үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Эхэнэрэй нарайлгын 6 гэр, 16 кон-сультаци, һүнэй кухнинууд, поли-клиникэнүүд ба амбулаторинууд олоор тоологдоно.

Зол жаргалта советскэ эхэнэр-нүүд бүхы участогуудта шэн габьяата ажалаараа суурхана.

Мүнөө гүрэнэй засагай дээдэ органой — СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд болгогдон дэбжүүлэгдэһэн, бурят-монгол арадай эрхим басагад Гунсын Аюшеевна Цыденовае, Татьяна Ивановна Семено-вае, тэрэшэлэн Байкало-Ку-дарын аймагай Будённын нэрэмжэтэ колхозой звеньевой, Со-циалистическэ Ажалай Герой На-талья Ефимовна Конёвае, мяха-консервын комбинадай стахановка, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Долгоржап Цыдымпило-вае, Сэлэнгын аймагай Карл Марк-сын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермые даагша Долгоржап Эрдынеевае бидэнэр һайн мэдэнэб-ди. Эдэ нүхэд шэнги шэн габьяа-та ажалаараа шалгаржа байһан түрүү эхэнэрнүүд манайда олон.

Советскэ эхэнэрнүүд өөһэдынгөө амгалан ба тэнигэлэн байдалые магтан дуулажа, айхабтар эр-шэмтэйгээр ажаллажа, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые амжалтатайгаар угталсажа ябана.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

ДЕПУТАТ БАСАГАНДА ЗАХЯА

Солото агуу Оронойнгоо
Соведэй дээдэ органдо
Миллион ахадүү зонтойгоо
Минии нютагаархин хамта
Эрхим хүнүүдээ һунгана.
Элитэ нэрынь дурдана.
Эдэнэйнь дунда колхозойм
Эрэлхэг малша — басаган.
Үзэхые бултынь үзэһэн
Үтэлһэн абань харгыдань
Удхатай сэсэн үгөөрөө
Урматай иигээд юрөөгөө:
«Эрдэни Кремлиин ордон соо
Эрхэтэ золоо зохёолсон
Эсэгэтэйгээ һуухалши.
Энээхэн үгыем шагналши:
Хэшэгээр баян Бурятида
Хододоо хабар амилна.
Хангалхан сэсэг намаа дор
Хабтагай дайда анхилна, —
Гэжэ, хүүхэм, хэлээрэй.
Гарынь адхан, дохёорой.
Ашата эрдэм, хүгжэлтэ
Айлнуудай гэр соо оронхой.
Арадай үринэр булта
Алтан далитай болонхой,
Гэжэ, хүүхэм, хэлээрэй,
Гарынь адхан, дохёорой.
Электрын галай оньһоор
Эршэтэ ажалаа бүтээнэ.
Аржагар мүшэдһөө олоор
Адууһа малаа бэлшээнэ,—
Гэжэ, хүүхэм, хэлээрэй,
Гарынь адхан, дохёорой.
Залаата таряа надхуулна,
Завод фабрика байгуулна,
Байгаалиин нюусы уудална,
Бүргэдһөө дээгүүр дүүлинэ, —
Гэжэ, хүүхэм, хэлээрэй,
Гарынь адхан, дохёорой.
Үльгэр соо орой дуулдаагүй
Үнэнтэ байдал һалбарна.
Халуун баяр мэндэеэ
Хүргөө Тандаа абамни, —
Гэжэ, хүүхэм, хэлээрэй,
Гарынь адхан, дохёорой».

Түрүүшынхеэ голосовалхамни

Минии зол жаргал угаа ехэ. Энэ оной мартын 10-да 18 наһатай бо-лохоб. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха үдэр бүхы советскэ арадтаяа хамта голосовалжа, гражданин бүхэндэ олгогдоһон арюун эрхэ эдлэхэ хуби заяатай байһандаа омогорхоноб.

Намтай—бурят басагантай хам-та ород, грузин, узбек, казах, та-тар ба бусад олонациональна за-луушуул—18 наһатад түрүүшынхеэ гүрэнэйнгөө дээдэ органдо голосоо үгэхэнь гээшэ. Агууехэ Октябрьска революциин ашаар адли тэгшэ эрхэтэй хүнүүд болоһоноо мартын 12-ой үдэр улам элеэр мэдэрхэбди. Иимэ зол жаргалта байдалые, иимэ арюун һайхан эрхэнүүдые бидэндэ олгоһон агууехэ партида, түрэл эсэгэ Сталиндаа халуун зүрхэнһөө барагдашагүй ехэ баяр хүргэнэбди.

Бидэнэр хадаа эсэгэ Сталинайн-гаа түлөө, Эхэ оронойнгоо улам гоё һайханаар сэсэглэн һалбархын түлөө голосовалхабди.

1950 оной мартын 12-то — СССР-эй Верховно Соведтэ һун-гаха үдэр би һунгуулиин урна-да ерэжэ, коммунистнууд ба пар-тийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадуудта, манай ара-дай эрхим хүбүүд ба басагадта голосоо баяртайгаар үгэхэб гэжэ дахин дахин дабтаха дуран хүрэ-нэ.

М. Дамбаева.

Халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэйбди

Имагтал Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар манай ороной эхэнэрнүүд эрхэ сүлөөтэ, жаргалта байдал-тай болоо. Эхэнэрнүүдые полити-ческээр хүмүүжүүлхэ тухай боль-шевистскэ парти ба советскэ засаг саг үргэлжын анхарал табина. Со-ветскэ эхэнэрнүүдэй зохёон бай-гуулхы хүсэн үзэгдөөгүй түргэнөөр ургана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дай-най жэлнүүдтэ советскэ эхэнэр-нүүд тылдэ шэн зоригтойгоор ажаллаһан, фронтдо эрэлхэг зо-ригтойгоор дайлаллаһан байна.

Би советскэ засагай ашаар 1925 ондо дунда эрдэмтэй болоһон бай-наб. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 30 ша-хуу жэл соо олониитын ба совет-скэ хүдэлмэридэ ябанаб. Мүнөө БМАССР-эй финансануудай Ми-нистерствын, олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ тэдхэмжэ үзүүлхэ таһагай начальнигай ту-шаал даажа байхадаа, манай эхэ-нэрнүүд парти ба правительст-вын ямар ехэ анхарал, оролдол-гоор хүреэлэгдэнхэй байһаниие бү-ришье элеэр харанаб.

А. Балехаева.

Сүлөөтэ эхэнэрэй шэн габьяата хэрэг

Хаанта хархис засагай харанхы мунхаг үедэ эхэнэрэй уйдхартай муу ажабайдал тухай ород ара-дай алдарта уранзохёолшо Н. А. Некрасов ехэ тодоор иигэжэ бэ-шэһэн байна: эхэнэр хадаа «нэгэ-дэхеэр—барлагай һамган болохо, хоёрдохёор — барлагай хүбүүнэй эхэнь байха, гурбадахяар — үхэ-тэрөө барлагай мэдэлдэ байха гэһэн хүшэр хүндэ гурбан хуби заяатай юм». Һанаад үзэхэдэ, үнэхөөрөө ямар ехэ зоболонтой үе байгаа гээшэб! Тэрэ муу муухай үедэ эхэнэр хүн эрдэм номдо һу-раха тухай ойндоошье оруулдаг-гүй, оруулха аргашьегүй байгаа бшуу.

Имагтал Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин ила-һанай ашаар, манай ороной эхэ-нэр эрэшүүлтэй аб адли эрхэ сү-лөөтэй болоод, арадайнгаа ажа-хын али бүхы һалбаринуудта ам-жалтатайгаар ажаллажа байна.

Сүлөөтэ советскэ олон түмэн эхэнэрнүүдэй нэгэн — багша Алек-сандра Михайловна Ковалевскаягай шэн габьяата хэрэг тухайнь мүнөө хөөрэжэ үгэхые хүсэгдэнэ.

Александра Михайловна ехэ бэ-лигтэй шадабаритай, үүсхэлтэй шударгы эхэнэр юм. Хоёрдохи ша-тын һургуули дүүргээд, багшаар хүдэлмэрилжэ байха зуураа, нүхэр Ковалевская болбол Улан-Удын педучилищи экстернээр дүүргэһэн байна. Тиигээд, эрдэм һургуули шудалха айхабтар ехэ дуратай байһан туладаа Александра Ми-хайловна үдэшын пединститутда ороһон юм. Тиин, нүхэр Ковалев-ская үдэрынь ажаллаад, үдэшэ-ниинь һурадаг байгаа.

Тиигэбэшье Александра Михай-ловна өөрөө эрхим һайнаар һура-хаһаа гадна, хамта һурадаг нү-хэдтөө ехэ туһа хүргэдэг, өөрынгөө ойлгоһон зүйлнүүдые бусад сту-дентнэртэ ойлгуулан дамжуулхые үнэн зүрхэнһөө оролдодог бэлэй. Мүн ниитын хүдэлмэридэ ехэ эдэб-хитэйгээр хабаадалсадаг һэн. От-личнаар һурадаг түлөөгөө нүхэр Ковалевская болбол Маяковскиин нэрэмжэтэ персональна стипенди абадаг байгаа. Тиигэжэ, Алексан-дра Михайловна дүрбэн жэлэй ин-ститудые хоёр жэлэй болзор соо дүүргээд, һуралсалдаа шалгараа гэһэн диплом абаһан байна.

Тэрэ сагһаа хойшо нүхэр Кова-левская болбол Улан-Удын баса-гадай № 65 һургуулида багшаар хүдэлмэрилжэ байтараа, 1943 ондо тэрэ һургуулиингаа директор бол-гон дэбжүүлэгдэнхэй. Александра Михайловна өөрынгөө хүдэлмэридэ тон ехэ оролдосотойгоор ханда-даг. Мүнөө һургуулинь Улан-Удын ба Зүүн Сибириин түмэр замай һургуулинуудай дунда түрүү зэр-гэдэ гаранхай.

Энэ һургуулида хүмүүжэл-һу-ралсалай хүдэлмэри жэшээтэ һай-наар табигданхай. Һурагшадайнь жаяг заршам ехэ һайн. Классһаа гадуурхи хүдэлмэри шадамар бэр-хээр ябуулагдана. Элдэб янзын кружогууд хүдэлмэрилнэ. Физкуль-турна зал зохидоор түхеэрэгдэн-хэй. Өөһэдынь радиоузел ажалла-жа байдаг. Һурагшадынь өөһэ-дынгөө һургуулиин нэрэ түрые үндэр дээрэ үргэжэ ябаха гэһэн омогорхолоор дүүрэн байха юм.

Һурагшадайнь эбтэй һайн хани барисаае элишэлхын тулада нэгэ жэшээ харуулая. Энэ һургуулиин һурагша Нина Плотникова юумэн дээрэһээ унажа, нюргаа ехээр гэм-тээгээд, больницада удаан саг соо хэбтэхэдэнь, нүхэрөө һуралсалһаань гээгдүүлхэгүйн тулада бусад нү-хэдынь ээлжээгээр больницада ошожо, үзэһэн зүйлнүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг, ойлгуулдаг злдаг байгаа. Тиигэжэ, Плотникова Нина арбадахи классаа һайн сэгнэлтэ-тэйгээр дүүргэжэ гараһан байна.

Нүхэр Ковалевская болбол пе-дагогика, психологи гэхэ зэргын предмедүүдые өөрөө заадаг. 25 жэл соо багшаар хүдэлмэрилһэн, Алек-сандра Михайловна өөрынгөө баян дүй дуршалые шадамар бэр-хээр хэрэглэжэ, зааһан зүйлнүүдээ һурагшадтаа һайнаар ойлгуулдаг.

Александра Михайловна Кова-левскаягай алдартай суутай ажал хүдэлмэринь үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Тэрэ хадаа «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө», «1941 — 1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медаль-нуудаар, «Сталинска уряалай ударник», «Хүндэтэ железнодо-рожнигто» гэһэн значогуудаар, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудаар хоёр дахин шагнагданхай.

Энэ хадаа сүлөөтэ советскэ эхэ-нэрэй шэн габьяата хэрэгүүдыень элеэр гэршэлжэ үгэнэ.

Ц. Шанюшкина.

Эхэ-Геройн" омогорхол

Курумканай аймагай Түнгэнэй һургуулиин багша нүхэр Доржиева Цызема Будаевна болбол 10 үхи-бүүдые элүүр энхээр хүмүүжүүлжэ байһанайнгаа түлөө 1949 ондо СССР-эй Верховно Соведэй Пре-зидиумэй Указаар «Эхэ-Герой» гэжэ үндэр дээдэ нэрэзэргэдэ хүртэ-һэн байна. Мүн СССР-эй Верхов-но Соведэй Президиумэй грамо-таар шагнагдаа.

Нүхэр Доржиева Цызема Бу-даевна Советскэ Союз дотор зол-той жаргалтай ажа һууһанараа омогорхон, өөрынгөө үхибүүдые социалистическэ Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ патриодууд болгон хү-мүүжүүлхэб гэжэ баяртайгаар хөөрэн байдаг юм.

Ц. Цыдыпов.

Уранзураашан В. Ивановой зураһан плакат («Искусство» гэжэ хэблэл).

„СССР ба капиталистическэ дэлхэй" гэһэн темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

В. КОРИОНОВ

ГУРБАДАХИ ЗАНЯТИ

«СССР ба капиталистическэ дэлхэй» гэжэ темээр хэгдэхэ гурбадахи заняти хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээхи уласхоорондын событинуудые хаража үзэлгэдэ, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзда гитлеровскэ Германиин мэхэтэ муухайгаар добтолхын урда тээ дайнай эхиниинь ба ябасань ямар байһаниие хаража үзэлгэдэ зорюулагдана.

Темыегээ һүүлшын разделээр хөөрэлдөө хэжэ эхилхэ зуураа, пропагандист болбол англо-французска империалистнуудай антисоветскэ политиканиинь хүсэд буруу һурэжэ һалаа гэжэ тэмдэглэхэ байна. 1939 оной сентябриин нэгэндэ Германи Польшодо добтолоо. Англи ба Франциин правительствонууд Германида дай соносхоо.

Польско арми немецко-фашистска сэрэгүүдэй сохилтын урдаһаа тулажа шадаагүй. Польско гүрэн бутаран унаа. Немецүүд зүүн зүг тээшэ эршэмтэйгээр урагшаа дабшаа. Тэдэнэр хадаа Баруун Украиные ба Баруун Белоруссиие эзэмдээд, СССР-тэ добтолхо таатай зохид позицинуудые эзэлхэ гэжэ шамдаа. Гитлеровскэ Германи СССР-тэ хэзээгүй добтолхо байха гэжэ советскэ правительство мэдэһэн байгаа гэжэ пропагандист зааха байна. Тиимэ дээрэһээ советскэ правительствын түрүүшын зорилго хадаа гитлеровскэ агрессидэ эсэргүү «зүүн» фронт байгуулха, белорусска ба украинска газарнуудай баруун хилэнүүд дээрэ хамгаалгын лини байгуулха, Зүүн зүг тээшэ дабшажа ябаа немецкэ дивизинүүдтэ эсэргүү хаалта хэхэ ябадал мүн байһан юм. Манай сэрэгүүд хилые алад гараад, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин арад зоной ажабайдал болон эд зөөриие өөрынгөө хамгаалга доро абаа.

СССР-эй баруун-хойто хилэнүүд шадар финскэ ба уласхоорондын буржуазин байгуулһан финскэ плацдармые манай сэрэгүүдэй бута сохиһон ябадал, Латвиин, Литвагай, Эстониин арад олониитэ буржуазна правительствонуудые унагаагаад, СССР-эй составта элэ республикануудай ороһон ябадал, Советскэ Союзай дурадхалаар Бессарабиие Румыниин бусаажа үгэһэн ябадал хадаа Советскэ Союзай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хэды ехэ удхашанартай байһан тухайнь саашань пропагандист хэлэхэ байна.

Эдэ событинууд тухай хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол географическа карта дээрэ харуулха ёһотой. Тиихэдэнь манай ороной аюулгүй байдалай тулада тэдэ районуудай ехэ стратегическэ удхашанартай байһыень һурагшад үшөө һайнаар ойлгохо байна бшуу.

Нүхэр Сталинай, советскэ правительствын сэсэн мэргэниие, бэрхээр урид харадаг байһаниинь дайнай урда тээхи жэлнүүдэй уласхоорондын событинуудай тодорхой материалнууд дээрэ элеэр харуулхадань пропагандистда ехэхэн арга боломжонууд бии байна.

Франциин ба Баруун Европын бусад оронуудтахи дайнай ябуулганууд тухай хэлэжэ үгэхэ зуураа, пропагандист болбол Франциин, Голландиин, Бельгиин, Норвегиин ба бусад оронуудай буржуазна зонхилогшодой урбалтын, арад зондо харша политика тушаа һурагшадай анхарал хандуулха байна. Германска фашистска булимтарагшадые гол дайсан мүн гэжэ тоолоогүй, харин өөһэдынгөө оронуудай арад олониитые, нэн түрүүндэ, тэдэнэрэй түрүү огрядуудые—коммунистическэ партинуудые гол дайсан мүн гэжэ тэдэ оронуудай зонхилогшод тоолоһон байха юм. Тиимэһээ тэдэнэр фашистска булимтарагшадта эсэргүүсэлтэ хэнгүйгөөр, өөһэдынгөө оронуудые Гитлерэй богоолшолгодо үгэһэн байгаа.

Пропагандист болбол тэдэ жэлнүүдтэхи баруун-европейскэ оронуудай буржуазин бузар аашануудые мүнөө үедэхи Англиин, Франциин ба Баруун Европын бусад оронуудай хархис зонхилогшодой политикатай сасуулан харуулха байна. Ургажа байгаа демократическа хүсэнүүдһээ айһан баруун-европейскэ оронуудай капиталистнууд өөһэдынгөө арадуудай национальна интересүүдһээ урбажа байһыень, тэдэ оронуудые богоолшолжо, өөһэдынгөө сэрэгэй плацдармнууд болгохые һэдэһэн американска империализмын богоолшолгодо тэдэ гүрэнүүдые үгэжэ байһыень бидэнэр мүн мүнөөшье хаража байнабди.

Америкын Холбоото Штадууд болон Англи түрүүтэйгээр империалистическэ державануудай бэлэдхэжэ байһан шэнэ дайнай аюулые тоогоогүй һаа буруу болохо байна гэжэ пропагандист зааха ёһотой. 1949 оной ноябрь соо коммунистическэ партинуудай Информационно бюрогой зүблөөнэй баталан абаһан резолюци тухай һануулха хэрэгтэй. Тэрэ резолюци хадаа дай үүдхэгшэд тушаа һэрэмжэтэй байха, империализмын ба фашизмын лагерь худар зугадан тониһон Титын националистическэ бүлэгые элирүүлэн сохихо, эб найрамдалай хэрэгые элэбхитэйгээр хамгаалгада арад олониитые эмхидхэн жагсааха гэжэ арадуудые уряалһан байха юм. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй ургаһан тухай тоо баримтануудые хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэл соо харуулха, үнгэрэгшэ жэлдэ Москвада болоһон, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна конференци тухай хэлэхэ хэрэгтэй.

Дайнай хоёр гуламтые фашистска агрессорнуудай бии болгоһоной һүүлээр манай гүрэн эб найрамдалые бэхижүүлхын тулада юу хэһэн байгааб гэжэ һурагшадтай хөөрэлдэжэ эхилхэдээ пропагандист асууха байна.

Фашистска гүрэнүүдтэ эсэргүү нэгэдэмэл фронт байгуулагдажа яахадаа шадагдаагүйб гэһэн асуудал хэлсэгдэхэ, фашистска агресси тушаа США, Англи, Франциин ябуулһан «хамаархагүйн» политикын шалтагааниинь элирүүлэгдэхэ байна. Пропагандист иимэ асуудал табиха байна гэбэл: фашистска булимтарагшадтай Англи Франци хоёрой правительствонуудай хэһэн «мюнхенскэ» үгэсөөн юун гээшэб, тэрэ үедэ Советскэ Союз ямар тала бариһан байгааб? СССР-тэ гитлеровскэ Германиин заатагүй добтолхо байһаниие уридшалан мэдээд, советскэ правительство манай ороной аюулгүй байдалые хайшан гэжэ бэхижүүлээ һэм гэһэн асуудалаар саашадаа хөөрэлдөөн дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Манай гүрэнэй баруун зүгтэ фашистска агрессидэ эсэргүү хаалта байгуулха тушаа советскэ правительствын хэмжээ ябуулганууд событинуудай саашанхи ябасада ямар удхашанартай байһаниинь һурагшад бултадаа ойлгобо гээшэ гү гэжэ пропагандист шалгаха ёһотой. 1940 ондо Европодо болоһон дайнай ябаса тухай, тэрэ үедэ Франциин, Англиин ба бусад европейскэ оронуудай зонхилогшодой ябуулһан политика тухай асуудал саашадаа хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлсэгдэхэ байна.

Американска, английска ба французска империалистнууд дэлхэйн хоёрдохи дай үүдхэн һужэрөөһэнэй түлөө арадуудай үмэнэ гитлеровецүүдтэй ба тэдэнэртэй хамтарагшадтай адли харюусаха гэһэн һанамжые хөөрэлдөө хэхэдээ илангаяа шухалаар зааха хэрэгтэй.

Советскэ Союзай гадаадын политикын сэсэн мэргэниие ба урид харадаг байһаниие, уласхоорондын событинуудай ямараар ябаха байһаниинь гениальнаар уридшалан хараһан ба манай орониие фашистска агрессорнуудай добтолгодо эсэргүү эдэбхитэй обороное эрид шууд бэлдэһэн советскэ арадай агуу вождь нүхэр Сталинай сэсэн мэргэниие Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээхи уласхоорондын событинуудай жэшээ дээрэһээ һурагшадай ойлгожо абахаарнь брошюрын энэ разделээр хөөрэлдөө ябуулха гэжэ һайшаан дурадхагдана.

«СССР БА КАПИТАЛИСТИЧЕСКЭ ДЭЛХЭЙ» ГЭҺЭН ТЕМЭЭР ХЭГДЭХЭ ЗАНЯТИНУУДТА БЭЛДХЭДЭЭ ХЭРЭГЛЭХЭ ГЭЖЭ ПОЛИТҺУРГУУЛИНУУДАЙ ПРОПАГАНДИСТНАРТА ҺАЙШААНДУРАДХАГДАҺАН ЛИТЕРАТУРА

И. В. Сталин. «Октябрьска революциин уласхоорондын удхашанар» (И. В. Сталинай Зохёолнууд, том 10, нюур 239 — 250). **И. В. Сталин.** Партиин XVII, XVIII съездүүд дээрэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хүдэлмэри тухай хэһэн тоосоото элидхэлнүүд. Уласхоорондын байдалда зорюулагдаһан разделнүүдынь. «Ленинизмын асуудалнууд», нюур 423—438, 564 — 575.

И. Сталин. «Партийна хүдэлмэриин дутуу дундануул тухай ба троцкистска болон бусад хоёр нюуртаниие усадхаха хэмжээнүүд тухай. Партиздат, 1937 он.

И. Сталин. «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай». 1941 оной июлиин 3-да радиогоор хэлэһэн үгэ, нюур 9—17.

«ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс». VIII—XII бүлэгүүдтэ орошолой разделнүүд.

Совинформбюрогой түүхэтэ справка — «Түүхые худал хуурмаг болгоошод». Госполитиздат, 1948 он.

1949 оной ноябриин хоёрдохи хахадта коммунистическэ партинуудай Информационно бюрогой Венгридэ болоһон зүблөөн.

ЭВЕНКИЙСКЭ ТОСХОНДО

Баунтын аймагай ажалшад бүхы Эхэ оронтоёо хамта эдэ үдэрнүүдые политическэ ба ажалай угаа ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэргэжэ байна. Горнягууд, малшад, ангуушад — бултадаа СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ бэлэдхэхэ зуураа стахановска вахтада жагсабад.

...Шуринда гэжэ эвенкийскэ поселок. Эндэ «3-дахи табанжэл» колхозой гэшүүд ажаһуудаг. Посёлогой центртэ Улаан байшан онсо илгаран харагдана. Тэрэнэй үүдэндэнь «Мартын 12-ой үдэр—СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудай үдэр» гэһэн бэшэгтэй улаан бүд татаатай. Энэ хадаа агитпункт гээшэ.

Улаан байшангые даагша нүхэр Ярославцевай ба эдэбхитэдэй хүсөөр тус агитпункт тон һайнаар бэлэдхэгдэһэн байна. Портредүүд, плакадууд, лозунгнуудһаа гадна, газетэ, журнал болон бусад литература эндэ элбэг. Посёлогой һунгагшад үдэр бүхэндэ ерэжэ, советскэ һунгуулиин хуули тухай, Сталинска Конституциин аша туһаар колхозно таряашадай олоһон жаргалта байдал тухай элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг юм. Гадна тэдэнэр кинофильмнүүдые, Улаан байшангай уранһайханай самодеятельностиин концертнүүдые харадаг.

Агитпунктые даагша нүхэр Хомуев агитаторнуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ зуураа, өөһэдынгөө колхозой ажабайдал дээрэһээ тоо баримтануудые олоор харуулдаг юм. Тиигэжэ харуулмаар — Шуриндынхидай омогорхохоор баримтанууд олон.

* * *

Баунтһаа бэшэг

* * *

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй бүхы һунгагшадта хандаһан хандалга толилогдоһон газетые почтальоной асарһан дары агитпунктда колхознигууд олооро ерэбэ. Агитатор нүхэр Орлов тус хандалгые шангаар, уншажа дүүргэһэнэйнь һүүлдэ колхозой түрүүлэгшэ Степан Иванович Распопов үгэ абаба.

—ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалга соо советскэ арадуудай һанал бодол ба хүсэлнүүд элитээр харагдана,—гэжэ тэрэ хэлээд, нигэжэ үргэлжэлнэ:—СССР-эй Верховно Советдэ һунгаһан һүүлшын һунгалтануудһаа хойшо **4-хэн жэл** үнгэрбэшье, ямар һайн һайхан юумэнүүдэй бии болоһониие харанабди.

Манай колхозой ажабайдалыешье абаад харая. 1940 ондо һү, тоһо, нооһо гүрэндөө үгэхэ уялгаяа сум дүүргээбди. Тиигээд ажалта үдэрнүүдтэ элбэг дэлбэгээр хубаарилга хэһэн байнабди. Нэгэ ажалта үдэртэ 11 түхэриг 45 мүнгэн хүртөө, гадна хэдэн зуун килограмм мяха, загаһа, огородой эдеэн хубаагдаа.

Колхозница Парасковья Нилова үгэ абаад, нигэжэ омогтойгоор мэдүүлбэ:

— Парасковья Семириконова, Николай Бальжаулов мэтын хүнүүд — 400 ба 500 ажалта үдэрнүүдые эрхимээр ажаллажа олгшод манай колхоздо олон. Жэлһээ жэлдэ улам хүхюун байдалтай болонобди. Иимэ ажабайдалай түлөө большевистскэ партида, түрэл эсэгэ Сталиндаа бидэнэр уялгатайбди. Манай колхознигууд мартын 12-ой үдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска хүсэн түгэлдэр блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэ гэжэ найданаб.

—Колхоз халаа бидэнэрэй түрэл гэр болонхой. Ниитынгээ баялигай ургахын түлөө хүсэ шадалаа гамнанагүйбди. Манай посёлогто соорхой урсанууд үни үгы болонхой. Эвенкэнүүд бултадаа һайнууд гэрнүүдтэ ажаһууна. Парти ба советскэ засаг хадаа эвенкэнүүдые жаргалта ба баярта ажабайдалай үргэн зам дээрэ гаргаа. Һунгалтануудай үдэр, Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ хүнүүд — Марк Борисович Митинэй, Соломон Матвеевич Ивановой, Гунсын Аюшеевна Цыденовагай түлөө голосоо үгэхөөр бэлэмди. Колхознигуудаймнай һанал иимэ, — гэжэ Гавриил Семириконов омогорхолтойгоор хэлэбэ.

Һүүлээрнь агитатор Орлов һунгалтануудай үдэрые ажалай амжалтануудаар угтаха зорилго табиба.

Энэ мэтын хөөрэлдөөнүүд Шуриндинска агитпунктда хододоо үнгэргэгдэдэг. Колхознигууд — эвенкэнүүд хөөрэлдөөнһөө тарахадаа улам шангаар ажаллажа, агууехэ Сталиндаа хүндэтэ бэлэгүүд болгон амжалтануудаа харуулха гэһэн зорилготойнууд ябадаг байна.

А. Яськов.

Мао Цзе-дун ба Чжоу Энь-лай Пекин ерэбэ

ПЕКИН, мартын 5. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мартын 4-дэ Хитадай Арадай Центральна правительствын Түрүүлэгшэ Мао Цзе-дун, Гүрэнэй Захиргаанай Советэй Премьер Чжоу Энь-лай ба тэдэниие үдэшэжэ ябалсаһан нюурнууд Советскэ Союзһаа Пекин ерэбэ.

Арадай Центральна правительствын Түрүүлэгшын орлогшонор Чжу Дэ, Лю Шао-ци, Ли Цзи-шень ба Чжан Лань, Арадай Центральна правительствын генеральна секретарь Линь Бо-цзюй, Гүрэнэй Захиргаанай Советэй Премьерэй орлогшод Дун Би-у, Чень Юнь, Го Мо-жо, ба Хуань Янь-бэй, Арадай Центральна правительственна Советэй гэшүүд, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшод Ли Кэ-нун ба Чжан Хань-фу, Пекин городой мэр Не Жун-чжен, Арадай Центральна правительствын элдэб министерствонуудай ба органуудай, армиин, флодой ба авиациин командованиин түлөөлэгшэд, демократическа партинууд, группанууд ба арадай организацинуудай түлөөлэгшэд вокзал дээрэ угтаба.

СССР-эй хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ Шибаев ба Советскэ Посольствын түлөөлэгшэд, Чехословацка Арадай республикын, Корейскэ Арадай-демократическа республикын, Венгерскэ Арадай республикын ба Польско республикын түлөөлэгшэд Мао Цзе-дун, Чжоу Энь-лайе ба үдэшэжэ ябалсаһан нюурнуудые угталсаа.

Президент Хо Ши Минэй декрет

ШАНХАЙ, мартын 4. (ТАСС). Вьетнамска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Демократическа республикын президент Хо Ши Мин хадаа республикын территори дээрэхи помещигүүдэй газарнууд тухай декредтэ гар табиба.

Декредэй ёһоор, мүнөө үедэ французуудай эзэмдэлгэдэ байһан территори дээрэхи нюурнуудай мэдэлэй газарнууд таряашадта хубаагдан үгтэхэ болоно. Таряашад хадаа абаһан участогуудайнгаа түлөө — ургасын 10 процентын хэмжээтэйгээр арендын түлбэри ба газарай налог түлэхэ ёһотой байна.

Эзэмдэгшэдтэй нүхэсэһэн помещигүүдэй мэдэлэй газар гэжэ тодоруулагдаа һаань, тэндэһээ абтаһан бүхы олзо доходууд конфисковалагдаха ба коллаборационистнуудта хамаатай байһанайнь түлөө эдэ помещигүүдтэ эсэргүү сүүдэй мүрдэлгэ хэгдэхэ байна.

Мүнөө хаана һуудагынь тодоруулагдаагүй нюурнуудта хамаатай газарнууд таряашадта саг зуура хубаагдаха болоно.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федераци бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ хандаһан бэшэг толилбо

ПАРИЖ. Эхэнэрнүүдэй демократическа федераци болбол эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын Үдэр мартын 8-тай дашарамдуулан, бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ хандаһан бэшэг хэблэлдэ толилхоор дамжуулан үгөө. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Хүнүүдэй хамагай үнэтэй юумые—ами наһа ба амгалан байдалые аюулһаа абарха лозунг доро эхэнэрнүүд энэ жэлдэ мартын 8-най үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Эб найрамдалай тала баригшадтай хамта, эхэнэрнүүд хадаа атомна бомбо ба ондоошье хюдалгын зэбсэгүүдые хуулита буса гэжэ соносхохыень эринэ.

Үхибүүдэйнгээ ами наһые хамгаалая!

Эб найрамдал мандаха болтогой!

Дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө

ПАРИЖ. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, мартын 1-дэ Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Эрриотой уулзаһан, саг үргэлжын комитедэй делегаци хадаа мартын 2-то Франциин Национальна суглаанай хэдэн олон депутадуудтай ба прогрессивнэ ажал-ябуулагшадтай, тэрэ тоодо Морис Торез, Жак Дюкло Эммануэль, Д'Астье де Ла Вижери, Пьер Кот ба бусадтай уулзаһан байна.

«Эб найрамдал ба сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэд» гэжэ организациин нютагуудтахи советүүдэй, городской муниципалитедүүдэй, эсэргүүсэн болоһон хүдэлмэришэдэй делегацинууд эб найрамдал хамгаалха бэшэгүүдые тус делегадуудта барюулба.

СТОКГОЛЬМ. Швециин буржуазна ба социал-демократическа газетэнүүд хадаа эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ эсэргүү, мүн эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй Стокгольмдо болохоёо байгаа сессидэ эсэргүү хардалга гүрдэлгын политика ябуулна.

Швециин демократическа олониитэ—түрүү хүдэлмэришэд хадаа шведскэ хэблэлэйхидэй энэ бузар кампани тушаа зэбүүрхэлээ элирхэйлээд, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдые дэмжэхэ тухайгаа мэдүүлнэ.

ЛОНДОН. «Дейли Уоркер» газетэ хадаа атлантическа пактаар хараалагдаһан американска элдэб буу зэбсэгые асарха ябадалда эсэргүүсэн тэмсэхыень эб найрамдалда дуратай английска хүдэлмэришэдые уряална.

«Агууехэ гүрэнүүдэй хоорондохи эб найрамдалай пакт хадаа,—гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ, —Англиин аюулгүй байдалые хангаха гансахан арга мүн. Гүрэнүүд иимэл үндэһэ һуури дээрэ зэбсэглэлээ багадхаха тухай хэлсээ хэжэ шадаха байна.

Дайнай бэшэ, харин эб найрамдалай зорилгонуудта английска предприятинуудые ашаглаха—английска хүдэлмэришэн ангиин үүргэ мүн» гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

Франсидахи докернуудай бүгэдэниитын забастовко

ПАРИЖ, мартын 4. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлһээ харахада, Франци руу американска зэбсэгүүдые асарха ябадалда эсэргүүсэһэнэй тэмдэг болгон, французска бүхы портнуудта ба доконуудта февралиин 4-дэ бүгэдэниитын 24 часай забастовко соносхогдоһон байна. Шербур, Булонь ба Дюнкеркдэ болоһон забастовкодо бүхы докернууд хабаадаа.

Марселиин портово хүдэлмэришэдэй профсоюзна организацинууд забастовко соносхохо тухай асуудалаар мартын 5-да референдум соносхобо.

США-гэй Гүрэнэй департамент визэ үгэхөө арсаба

НЬЮ-ЙОРК, мартын 3. (ТАСС). Нью-Йоркско радиогой дамжуулһанай ёһоор, Гүрэнэй департамент хадаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй делегацида США ошохо визэнүүдые үгэхэһөө арсаба, тус делегаци эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй хандалгые США-гэй конгресстэ дамжуулан үгэхэ ёһотой байгаа.

Гүрэнэй департаментын эдэ ябуулгануудынь «Эб найрамдалай хэрэгые дэмжэдэг хүнүүдтэ —бүхы дэлхэйн арадуудта ба тон олонхи американецүүдтэ эсэргүү» шэглүүлэгдэнэ гэжэ Поль Робсон мэдүүлээ.

«Гражданска сүлөө хамгаалха союз» болбол Гүрэнэй департаментын шиидхэбэридэ эсэргүү буруушаал мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй делегаци Голландиһаа ябуулагдаба

КОПЕНГАГЕН, мартын 4. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй делегациин составта орожо Голланди ошоод, тэндэһээ ябуулагдаһан Агнита Ольсен Копенгагенаа бусажа ерэбэ. Тэрээнтэй хамта итальянска парламентын гэшүүн Бассо, французска парламентын гэшүүн Марсель Пуйэ ба Люксембургын шахтёрнуудай профсоюзай хүтэлбэриин гэшүүн Шредер Голландиһаа ябуулагдаа.

Эб найрамдалай түлөө элэ тэмсэлшэдые арестовалһан ба намнаһан ябадал хадаа Хойто-атлантическа пактда хабаадажа Голландиин абаһан уялгануудтай гүйсэд таарана гэжэ Голландиин юстициин министерстводэ сэхэ мэдүүлбэ.

ПАМЯТНИК

Бурят-Монголые сагаангвардей[...] һээ ба интервентнүүдһээ сүлөө[...] 30 жэлэй ойдо.

Һаруулхан наранай толондо
Һалхяар таалана памятник.
Һанаад лэ намтараа хөөрэнэ
Һахал сагаан баабаймни:

«Галзуу шонын һабарһаа
Газар нютагаа аршалан,
Гартаа жадаа бариад
Галта дайнии гаралсаа һэм.

Хэтын жаргал, хүбүүхэм,
Хэзээш миинтэ ерээгүйл,
Хэды халуун зүрхэнүүд
Хүдэлэн сохилхоо болёоб!

Алтарма гранит табсанда
Алдарта нэрэнүүд шүрэтэнэ[...]
Агуу коммунизмын түлөөдэ
Арюун бэеэ үргэгшэд лэ».

Оройхон тэндээ үдэшэлэн
Огторгойн зүйдэл шэртээ һэм:
Ошотон носонол мүшэдынь
Унтаршагүй мүнхэ нар[...]

Бадараг лэ энээн шэнгеэр
Баатар хүбүүдтэ дурасхаал[...]
Баясхаланта арадайм сэдьх[...]
Бууража галынь залирха [...]

Шүлэгынь **Ч. Намжилов[...]**
Фотонь **А. Мантаев[...]**

Колхоздо радио

Хэжэнгын аймагай Стал[...] нэрэмжэтэ (Чесана) хүдөө аж[...] артель радиотой боложо, кол[...]нигуудайнгаа 37 гэрнүүдтэ р[...] оруулба. Мүнөө колхозни[...] Москва болон Улан-Удэһээ [...]дэһэн дамжуулгануудые шаг[...] болоо. Үшөө арба гаран колх[...]гуудай гэрнүүдтэ радиорепр[...]торнууд оруулагдаха байна.

А. Мангадха[...]

„Б. М. Үнэндэ" бэшэһэнэй һ[...]

Устав эбдэлгые усадх[...] тушаа

Сэлэнгын аймагай Загастай[...]моной Сталинай нэрэмжэтэ [...]хоздо хүдөө ажахын артелиин [...]тавые эблэхэ ябадалай гарад[...]хай бэшэг манай редакцида е[...] юм. Тэрэ бэшэгые шалгаад, [...] гэжэ ВКП(б)-гэй Сэлэнгын а[...] харюусаба.

Сталинай нэрэмжэтэ колх[...] хүдөө ажахын артелиин Уст[...] эбдэгдэһэн ябадал тухай ас[...] аймгүйсэдкомой заседани [...] зүбшөн хэлсэгдээ. Колхозой т[...]лэгшэ Д. Цыдыповтэ һаг[...] захигдаба. Тус колхоздо [...]лай түлөөһэ гуримш[...] хэмжээ абтаа. Колхоз [...] арбаад мянган түхэриг деб[...]ско үри нэхэжэ абаһан ба [...]хознигуудай барижа б[...] малнуудые ниитын һүрэгтэ б[...]гаа. Энэ колхоздо хүдөө аж[...] артелиин Уставые эблэхэ яб[...] бүрин усадхаха тушаа ВКП(б[...] айкомой зүгһөө хиналта то[...]донхой — гэжэ ВКП(б)-гэй С[...]гын айкомой хүдөө ажахын [...]гые даагша нүхэр Б. Гы[...] манай редакцида мэдээсэбэ.

Комбайнернууд заһабарилгын хүдэлм[...] ябадаг болоо

Сэлэнгын МТС-тэ заһабар[...] хүдэлмэриин үедэ комбайне[...]дые юрэнхы ажалда хэрэгл[...]һэн бэшэг «Б.-М. Үнэн» га[...] редакцида ерэхэдэнь, хэмж[...]хын тулада Сэлэнгын аймг[...] комдо эльгээгдэһэн байгаа.

—Комбайнуудые заһабар[...] хүдэлмэриин эхилхэ үедэ к[...]нернуудые юрэнхы хүдэл[...] ябуулһан ушар үзэгдэһэн б[...] мүнөө бүхы комбайнернууд [...]барилгынгаа хүдэлмэрнүүдт[...] баадуулагдаа, — гэжэ Сэ[...] аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ [...] Б. Нимаев манай редакцида[...] дээсэбэ.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБСА[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомо[...] жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

11—02250. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.